

Halvårsrapport

Råd for personer med funksjonsnedsettelse (RPMF), Hol kommune

(Rapportperiode: 1. januar–22. mai 2026)

Sammendrag

Denne rapporten oppsummerer arbeidet i Råd for personer med funksjonsnedsettelse (RPMF) i Hol kommune fra 1. januar 2026 til 22. mai 2026. Tilgjengelig primærdokumentasjon viser at det ble avholdt to møter i perioden, 3. februar og 10. mars 2026 (Hol kommune, 2026a, 2026b). Neste ordinære møte er satt til 2. juni 2026 og faller derfor utenfor rapportperioden.

Hovedbildet er at RPMF i perioden arbeidet tydelig rettighetsbasert og strategisk. Rådet løftet særlig fram CRPD som styrende norm etter inkorporeringen i menneskerettsloven fra 1. januar 2026, en mer rettighetsforankret forståelse av BPA, krav om reell og tidlig medvirkning, universell utforming av bygg og valglokaler, samt deltakelse i paraidrett og fritidsliv (Hol kommune, 2026a; Hol kommune, 2026b).

Samtidig viser perioden flere strukturelle utfordringer, blant annet behov for lengre saksfrister, merknader om ettersendte saker, behov for digital/hybrid deltakelse og mangelfulle rutiner for oppfølging av rådets uttalelser. Dette berører kjernen i kommunens plikt til å sikre reell medvirkning (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2025).

Rapportens hovedkonklusjon er todelt. For det første viser perioden et råd med høy juridisk bevissthet og tydelig fokus på rettigheter, likebehandling og samfunnsdeltakelse. For det andre er det behov for betydelig styrking av kommunens rutiner for sakstilgang, opplæring, sekretariatsstøtte og CRPD-forankring dersom rådet skal fungere i tråd med kommuneloven, forskrift om medvirkningsordninger og nasjonal best-praksis (Bufdir, u.å.; KS, 2023).

Innledning

RPMF er et lovpålagt medvirkningsorgan. Formålet er å sikre bred, åpen og tilgjengelig medvirkning fra personer med funksjonsnedsettelse i kommunens beslutningsprosesser. Rådet er rådgivende, men skal ha reell påvirkningsmulighet i saker som gjelder personer med funksjonsnedsettelse (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2025).

Medlemmene regnes som folkevalgte og omfattes av kommunelovens regler for folkevalgte organer (Bufdir, u.å.).

Rapporten bygger på offentlige møte- og saksdokumenter fra Hol kommune, Kaukus, Elements, kommunale reglementer samt nasjonale rettskilder og veiledere fra Regjeringen, Lovdata, Bufdir, KS, NIM og FFO (Hol kommune, 2026a, 2026b). Der forhold ikke fullt ut har latt seg verifisere i tilgjengelige primærkilder, er dette presisert i teksten.

Rettslig fundament

Det sentrale rettslige grunnlaget er kommuneloven § 5-12 og forskrift om kommunale og fylkeskommunale råd for eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom. Regelverket fastslår at kommunen skal sikre at rådet mottar saker tidlig nok til å kunne påvirke utfallet, og at rådets uttalelser skal følge saken videre i beslutningsprosessen (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2025).

Buudir (u.å.) understreker samtidig at rådsmedlemmer skal gis nødvendig opplæring, sekretariatsstøtte og tilgang til relevante saker. Hol kommunes eget reglement legger tilsvarende forståelse til grunn (Hol kommune, 2020).

CRPD gjelder fra 1. januar 2026 som norsk lov gjennom menneskerettsloven og har forrang ved motstrid (Regjeringen, 2026). Særlig relevante bestemmelser er:

- artikkel 19 – retten til selvstendig liv og samfunnsdeltakelse
- artikkel 29 – retten til politisk deltakelse
- artikkel 30 – retten til deltakelse i kultur- og idrettsliv

Likestillings- og diskrimineringsloven stiller i tillegg krav om universell utforming og forbyr diskriminering på grunn av funksjonsnedsettelse (Likestillings- og diskrimineringsloven, 2017).

NIM (u.å.) understreker at kommunene har et selvstendig menneskerettighetsansvar etter Grunnloven § 92.

Rådets arbeid i perioden

CRPD og menneskerettigheter

I møtet 3. februar 2026 løftet RPMF CRPD inn som styrende norm for kommunal praksis. Rådet foreslo blant annet:

- CRPD-forankring i kommunale planer
- opplæring av ansatte og politikere
- handlingsplan for etterlevelse
- systematisk medvirkning fra funksjonshemmedes organisasjoner

Dette harmonerer med anbefalingene fra Buudir og NIM om at kommunene aktivt må integrere menneskerettighetene i styringssystemer og saksbehandling (Buudir, u.å.; NIM, u.å.).

Menneskerettighetsperspektivet kom også tydelig fram i rådets behandling av kommunens veiledende tildelingskriterier for helse- og omsorgstjenester. Rådet foreslo blant annet sterkere vektlegging av selvbestemmelse, likestilling og rettssikkerhet (Hol kommune, 2026a).

BPA og selvbestemmelse

BPA var blant periodens mest sentrale tema.

I februar behandlet rådet forslag til tildelingskriterier og understreket at BPA må forstås som en rettighets- og likestillingsordning, ikke kun som en administrativ tjeneste (Hol kommune, 2026a).

I mars behandlet rådet:

- ny konsesjonsavtale for BPA i Vestre Viken
- spørsmål om egenandel og oppsettende virkning

Rådet vedtok å kreve innsyn i videre saksgang etter kommuneloven § 5-12 og ba administrasjonen redegjøre for kommunens praksis knyttet til egenandel for praktisk bistand (Hol kommune, 2026b).

Dette samsvarer med pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 d, Helsedirektoratets BPA-rundskriv og CRPD artikkel 19 (Pasient- og brukerrettighetsloven, 1999; Regjeringen, 2026).

Medvirkning og saksflyt

Rådet kritiserte at det ble involvert sent i arbeidet med kommunens tildelingskriterier for helse- og omsorgstjenester. Rådet ba også om at uttalelser måtte ettersendes slik at politiske organ faktisk fikk tilgang til innspillene (Hol kommune, 2026a).

I møtet 10. mars 2026 påpekte rådet at saker var lagt til sakslisten etter utsending av møtepapirer. Rådet vedtok derfor å be om minst ti virkedagers varsel der dette er mulig (Hol kommune, 2026b).

Dette støttes av nasjonale føringer om at medvirkning må skje tidlig nok til å ha faktisk betydning (Bufdir, u.å.; Kommunal- og distriktsdepartementet, 2025).

Universell utforming

Universell utforming var et gjennomgående tema i perioden, særlig knyttet til:

- universell hovedinngang, og allmenn tilgjengelighet i alle kommunale og offentlige bygg
- valglokaler og tilgjengelighet ved deltakelse i politikken og demokratiske prosesser
- universell tilgjengelighet, også utover det strukturelle og byggtekniske

Rådet viste til behov for faglig bistand og mulighet for støtte fra Norges Handikapforbund (Hol kommune, 2026b).

Temaet er knyttet til likestillings- og diskrimineringsloven kapittel 3 og CRPD artikkel 29 (Likestillings- og diskrimineringsloven, 2017; Regjeringen, 2026).

Paraidrett og samfunnsdeltakelse

Rådet fulgte også opp arbeidet med å integrere paraidrett i Geilo IL. Det ble orientert om strategi, prosjektstilling og etablering av interimsstyre (Hol kommune, 2026b). Arbeidet samsvarer med CRPD artikkel 30 og FFOs anbefalinger om deltakelse i kultur-, fritids- og idrettsliv (FFO, u.å.; Regjeringen, 2026).

Erfaringer og utfordringer

Manglende opplæring

Rådet opplyser at medlemmer ikke ble invitert til folkevalgtopplæring, til tross for at rådsmedlemmer er folkevalgte etter kommuneloven (Hol kommune, 2020, 2026c). Dette er problematisk i lys av Bufdirs anbefalinger om opplæring som forutsetning for reell medvirkning (Bufdir, u.å.).

Dokumenttilgang

Rådet opplyser at enkelte medlemmer manglet nødvendig tilgang til Kaukus (og Elements). Dette stemmer, svekker rådets mulighet til å utføre sitt lovpålagte arbeid.

Korte frister og ettersendinger

Rådet opplevde at saker ble ettersendt etter utsending av møtepapirer. Dette vanskeliggjør reell medvirkning, særlig i et råd hvor flere medlemmer kan ha behov for lengre forberedelsestid (Hol kommune, 2026b).

Sekretariatsstøtte og referatpraksis

Rådet etterlyser sterkere sekretærfunksjon og mer utfyllende møtereferater enn rene protokoller. Flere medlemmer har ikke mulighet til å føre egne notater under møtene. Bufdir (u.å.) og KS (2023) peker begge på sekretærfunksjonen som avgjørende for velfungerende råd.

RPMF anbefaler også at sekretærer deltar på relevante regionale kurs og samlinger i regi av for eksempel: Bufdir, NHF, SAFO, FFO.

Oppfølging av saker

Rådet opplever manglende tilbakemelding om hva som skjer videre med saker og uttalelser. Dette svekker både læring, tillit og demokratisk kontroll (FFO, u.å.).

Hybrid og digital deltakelse

Rådet foreslo digital/hybrid møtedeltakelse for å styrke tilgjengeligheten (Hol kommune, 2026a). Dette vurderes som et viktig likestillings- og tilgjengelighetstiltak.

RPMFs vurderinger

Dokumentasjonen peker mot risiko for medvirkningssvikt når:

- saker oversendes for sent
- dokumenttilgang er mangelfull
- uttalelser ikke følges opp
- rådets arbeidsvilkår er utilstrekkelige

Dette utfordrer både kommunens beslutningsgrunnlag og oppfyllelsen av kommuneloven, CRPD og diskrimineringslovgivningen (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2025; Regjeringen, 2026).

Rådet har samtidig vist høy juridisk bevissthet og betydelig kompetanse innen BPA, universell utforming og menneskerettighetsbasert forvaltning. Etter rådets vurdering bør denne kompetansen brukes tidligere og mer systematisk i kommunale prosesser. RPMF vurderer også at dagens praksis har trekk av en svak medvirkningskultur og alvorlig medvirkningssvikt.

Anbefalinger til kommunen

RPMF anbefaler at kommunen:

1. etablerer faste rutiner for tidlig oversendelse av saker til rådet
2. sikrer full dokumenttilgang i Kaukus (og Elements)
3. innfører minst ti virkedagers varsel der dette er mulig
4. etablerer systematisk tilbakemelding på rådets uttalelser
5. innfører CRPD-vurdering i relevante saksframlegg
6. sikrer folkevalgtopplæring for rådsmedlemmer
7. styrker sekretærfunksjonen
8. åpner for digital/hybrid deltakelse
9. styrker arbeidet med universell utforming og tilgjengelighet i kommunale lokaler og funksjoner
10. integrerer folkeretten, CRPD spesielt, systematisk i kommunale planer og styringsdokumenter

Konklusjon

Første halvår 2026 viser et råd som arbeider aktivt for å styrke rettigheter, tilgjengelighet og samfunnsdeltakelse for personer med funksjonsnedsettelse i Hol kommune.

Rapporten viser samtidig behov for betydelig styrking av kommunens rutiner for medvirkning, sakstilgang, opplæring og administrativ oppfølging dersom RPMF skal kunne fungere i tråd med lovens intensjon og Norges menneskerettsforpliktelser.

Referanseliste

- Bufdir. (u.å.). Veileder for råd for personer med funksjonsnedsettelse.
https://www.bufdir.no/fagstotte/produkter/radene_for_personar_med_funksjonsnedsettning_rettleiar/
- FFO. (u.å.). Gode råd. <https://www.ffe.no/for-tillitsvalgte/gode-rad>
- Hol kommune. (2020). Reglement for medvirkningsorganer i Hol kommune.
- Hol kommune. (2026a). Møteprotokoll RPF 03.02.2026.
- Hol kommune. (2026b). Møteprotokoll RPF 10.03.2026.
- Hol kommune. (2026c). Møteplan 2026.
- Kommunal- og distriktsdepartementet. (2025). Kommuneloven § 5-12 og medvirkningsråd. Regjeringen.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/-5-12-og-kapitlene-18-og-19-medvirkningsrad-og-interkommunalt-samarbeid/id3096685/>
- KS. (2023). Erfaringer med råd for medvirkning.
<https://www.ks.no/contentassets/26def46810e84efb85b29b4dcae192a2/Erfaringer-med-rad-for-medvirkning.pdf>
- Likestillings- og diskrimineringsloven. (2017). Lov om likestilling og forbud mot diskriminering. Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-51>
- Norges institusjon for menneskerettigheter. (u.å.). Kommuner og menneskerettigheter. <https://www.nhri.no/temaer/kommuner/>
- Pasient- og brukerrettighetsloven. (1999). Lov om pasient- og brukerrettigheter. Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-63>
- Regjeringen. (2026). FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD).
<https://www.regjeringen.no/no/tema/likestilling-og-mangfold/likestilling-og-inkludering/fn-konvensjoner-kud/fn-konvensjonen-om-rettar-til-menneske-med-nedsett-funksjonsevne-crpd/id2426271/>